

BEHAVIORÁLNÍ EKONOMIE

6. ČÁST: VLIV MINULÝCH NÁKLADŮ NA ROZHODOVÁNÍ

Ing. Omar Ameir, Ph.D.

6. Vliv minulých nákladů na rozhodování

6.1 Vymezení problematiky

6.2 Důsledky a příklady

6.3 Příznaky

6.4 Řešení

6.1 Vymezení problematiky

- Jde o neschopnost ignorovat minulé (utopené) náklady, které již byly vynaloženy a nelze je vzít zpět (oproti budoucím nákladům, které lze ovlivnit).
- Hodnota minulých nákladů je tedy nyní nulová a neměly by být při rozhodování (současném a budoucím) brány v potaz – jejich respektování vede ke špatným rozhodnutím.
- BE jasně ukazuje, že minulé náklady subjekty ekonomického rozhodování výrazně ovlivňuje (lidé nesnáší úzkost spojenou se ztrátou, se kterou mají ignorování minulých nákladů spjato).

6.1 Vymezení problematiky

minulé (utopené náklady)

ztáta

úzkost

- Pochopení nesmyslnost brání minulých nákladů v potaz je klíčové pro správné rozhodování SR v běžném i profesním životě.

6.1 Vymezení problematiky

- Utopené náklady v praxi mají ještě horší dopad než v osobním životě (Např. inovační aktivita firmy).
- Dle VaV výsledků je člověk je jediným živočichem, který minulé náklady bere v potaz při svém rozhodování.

6.1 Vymezení problematiky

- Záleží na tom, jak se co řekne, resp. z jakého úhlu pohledu se na věc díváme.
- Na základě výzkumů platí, že člověk je ochoten podstoupit větší riziko, když jde o to, vyhnout se ztrátám, a být naopak opatrný, když má příležitost nechat si jistý zisk.
- Zvládnutí této problematiky přispívá k lepšímu ekonomickému rozhodování (zejména v oblasti výdajů a investic);

6.2 Důsledky a příklady

- Tři důsledky (projevy):
  - panika způsobená nadměrnou láskou k vlastněnému jmění;
  - zběsilé trvání na neefektivním obchodu;
  - přeceňování současného stavu.
- Příklady:
  - rychlé a předčasné stahování peněz z akciového trhu;
  - atomová elektrárna Temelín (úkol č. 2.1 uvedený níže);
  - neschopnost změny povolání.

6.3 Příznaky

- Spotřebitel realizuje rozhodnutí ohledně utrácení peněz na základě toho, kolik již utratil.
- Spotřebitel má během pádu cen nutkání stáhnout své peníze z akciového trhu.
- Spotřebitel raději prodává ziskové akcie než akcie ztrátové (úkol č. 2.2 uvedený níže).

6.4 Řešení

- Dvě otázky:
  - opustíte cizí loď okamžitě po prvním projevu poruchy?
  - jste ochotna/ochoten opustit vlastní loď při dlouhodobé bouři, byť Vás tato loď stála velké jmění?
- Diverzifikace rizika – finanční ztráta je pro podnik vždy těžkou ranou, proto je pro jeho management podstatné peníze ztrácet co nejméně.

6.4 Řešení

- Koncentrace na celek – jakoukoliv ztrátu musí brát management podniku v širším kontextu všech finančních úspěchů a neúspěchů, tedy zisků a ztrát.
- Koncentrace na budoucnost – management podniku nesmí dovolit, aby náklady, které v minulosti investoval do nějaké transakce či aktivity, ovlivnily jeho rozhodnutí o transakci nebo aktivitě budoucí.

6.4 Řešení

- Přeměna ztráty na zisk – například prodej investice se ztrátou vytváří daňově odečitatelnou položku. Ztráta představuje vždy nějaký zisk (např. zisk daný nižšími odvedenými daněmi).
Vnímání této skutečnosti = duševní sklony jsou udrženy pod kontrolou snadněji.
- Paralýza analýzami – pokud není management podniku tvořen profesionálními burzovními obchodníky, je dobré nenarušovat finanční klid podnikových akcií.

Děkuji za pozornost